

4.2.7

28a (משנה ב') → 29b (כרבנן)

1 מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה קח חמץ ולא יראה קח שאר בכל גבלך: שמות יג, ז
 2 לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טז, ג
 3 ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ: היום אתם יצאים בחדש האביב: שמות יג, ג-ד
 4 כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתכם תאכלו מצות: שמות יב, כ
 5 בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש בערב: שמות יב, יח
 6 וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ וכל ערל לא יאכל בו: שמות יב, מח

I. חמץ שעבר עליו הפסח – חג המצות after status of חמץ: משנה ב.

- a. גכרי: if it belonged (during המצות) to a non-Jew – permissible
- b. ישראל: but if it belonged to a Jew – prohibited, per v. 1

II. Identifying the author of the משנה

- a. ברייתא: can help us note that it is *not* ריה"ג nor ר"ש, ר' יהודה
 - i. Positions: staked out on various liabilities related to חמץ
 - 1. לאו וכרת=חג המצות; לאו=חמץ המצות; חג המצות (יד) and after (from midday on) ד' יהודה.
 - 2. ד"ש: before and afterwards – no liability; during חג המצות; לאו וכרת=חג המצות
 - a) And: from the time he may not eat, he may not get הנאה (this is ר' יהודה's ruling)
 - 3. דה"ג: no איסור הנאה at all
 - ii. sources: for each position
 - 1. עליו – v. 2 – Source for "before": ד' יהודה.
 - a) ד"ש: but then it states שבעת ימים תאכל עליו מצות; rather...
 - 2. ד"ש: juxtaposed to מצות אכילה מצה to teach that חמץ of איסור only starts when there is a מצה (night)
 - iii. Background: ר"י invokes 3 פסוקים (vv. 2-4); before, during and after חג המצות
 - 1. חמץ still considered חמץ, even if an outside agent made it חמץ; v. 4 teaches that even if an outside agent made it חמץ, still considered חמץ
 - a) V3: per juxtaposition to היום אתם יוצאים (ריה"ג) - the 1st year (פסח מצרים), only 1 day of חמץ איסור
 - 2. ד' יהודה: infers חמץ איסור from use of odd word מחמצת
 - a) And: either rejects ריה"ג's inference about פסח מצרים; or infers it from mere juxtaposition of היום אתם...
 - iv. Proposed responses: ר"ש countered well re: v. 2 – how would ר"י answer?
 - 1. ד"י: needed to establish obligation of eating מצה (ר"ש infers from v. 5 – בערב תאכלו מצות)
 - 2. ד"י: v. 5 teaches that even טמא (etc.) who can't eat ק"פ eats מצה (ר"ש – no worse than ערל [v. 6] who eats מצה)
 - a) ד"י: the תורה wrote that in both places – both for ערל וכן נכר (v. 6) and for טמא (v. 5)
- b. Author cannot be: ר' יהודה (all חמץ, even of נכרי, should be איסור);
 - i. Nor: ר"ש (no איסור after פסח)
 - ii. Nor: ריה"ג (never an איסור הנאה)
- c. Solutions: to authorship
 - i. ד' אחא בר יעקב: author is ר' יהודה – he only disallows any חמץ (even for eating, even during מצות) if owned by ישראל
 - 1. Wording: of 1st clause is inexact; parallel construction with סיפא
 - 2. Prooftext: in משנה oriented to רישא, allowing חמץ של נכרי because of לך לא יראה – not של נכרי
 - 3. Therefore: if someone ate הפסח עליו הפסח ר' יהודה, חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח would not hold liable
 - ii. ד' רבא: author is ר"ש – ruling in our משנה is a קנס for violating יראה בל
 - 1. ד' יהודה: would disallow all חמץ (regardless of ownership) (rejects [ר' יהודה] דאכילה:: שאור דראייה) של נכרי
 - 2. Prooftext: in משנה supports the קנס theory (קנס due to violating that prohibition)
 - 3. Therefore: if someone at הפסח ר' יהודה, חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח would hold liable
 - iii. Note: parallel מימרא where they disagree if ר' יהודה would find liability for חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח
 - iv. מעילה באכילת חמץ: הקדש → שאור דאכילה:: שאור דראייה: ר' יהודה ר"ש does not accept ר' יהודה: ר' יהודה ר"ש if someone eats חמץ של נכרי on פסח, dispute if it is considered מעילה באכילת חמץ
 - 1. And: that dispute is ר' יהודה ר"ש: ר' יהודה ר"ש if someone eats חמץ של נכרי on פסח, dispute if it is considered מעילה באכילת חמץ
 - a) ד' יהודה: no מעילה because it has no value at all; all חמץ (regardless of ownership) איסור